

Spoluzavinění poškozeného

Byla-li škoda způsobena také spoluzaviněním poškozeného, nese škodu poměrně – poškozený tím, že vědomě podstoupí jízdu vozidlem, které řídí osoba, o níž ví, že její řídičské schopnosti jsou ovlivněny požitím alkoholu, podstatně přispívá ke vzniku škodlivého následku.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 2451/2007, ze dne 30.9.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce F. P., zastoupeného advokátkou, proti žalovaným 1) J. K., a 2) G. P. a. s., o 35.000,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Chrudimi pod sp. zn. 4 C 69/2006, o dovolání druhé žalované proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích ze dne 15. ledna 2007, č.j. 18 Co 401/2006-112, tak, že rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 15. ledna 2007, č.j. 18 Co 401/2006-112, se ve výroku, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně změněn tak, že se žalovaným ukládá povinnost společně a nerozdílně zaplatit žalobci částku 35.000,- Kč s příslušenstvím, a ve výrociích o náhradě nákladů řízení a soudním poplatku zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací Krajskému soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Žalobce se po částečném zpětvzetí žaloby domáhal zaplacení 70.000,- Kč s příslušenstvím, které představuje dosud neuhrazenou část jednorázového odškodnění náležejícího mu jako sourozenci D. P., jenž byl na místě spolujezdce usmrčen při dopravní nehodě zaviněné dne 12. 3. 2005 prvním žalovaným.

Okresní soud v Chrudimi rozsudkem ze dne 26. 7. 2006, č. j. 4 C 69/2006-85, zamítl žalobu ohledně 70.000,- Kč s příslušenstvím a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Vyšel ze zjištění, že první žalovaný zavinil dopravní nehodu tím, že řídil vozidlo pod vlivem alkoholu a bez řídičského oprávnění. Pod vlivem alkoholu byl před dopravní nehodou i D. P., který v tomto stavu do vozidla nasedl, ačkoliv věděl, že řídič je pod vlivem alkoholu, navíc v době, kdy se na mokré vozovce nacházel místy i sněh. Protože tímto riskantním jednáním D. P. porušil svou základní povinnost předcházet vzniku škod na zdraví ve smyslu § 415 obč. zák., stanovil okresní soud míru jeho spoluzavinění v rozsahu 40 %. Porušení povinnosti zapnout si bezpečnostní pásy ze strany D. P. shledal významným, nikoliv však základním momentem pro stanovení míry jeho účasti na vzniku škody. Vědomost poškozeného o tom, že první žalovaný není držitelem řídičského oprávnění, měl za pravděpodobnou. Proto soud žalobu zamítl, ve vztahu ke druhé žalované pak i pro nedostatek pasivní věcné legitimace.

K odvolání žalobce Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozsudkem ze dne 15. 1. 2007, č. j. 18 Co 401/2006-112, rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že uložil žalovaným společně a nerozdílně zaplatit žalobci částku 35.000,- Kč s příslušenstvím, co do částky 35.000,- Kč s příslušenstvím žalobu zamítl, rozhodl o náhradě nákladů řízení mezi účastníky před soudy obou stupňů a o povinnosti žalovaných zaplatit společně a nerozdílně soudní poplatky. S odkazem na skutková zjištění okresního soudu dovodil, že provedené důkazy nedovolují spolehlivě učinit závěr, že poškozený byl v době nehody připoután bezpečnostními pásy, neboť jediným přímým důkazem o tom je výpověď prvního žalovaného (avšak jen do okamžiku nasednutí do vozidla), jejíž věrohodnost není podepřena žádným jiným přímým důkazem. Přimáčknutí poškozeného vozidlem při nehodě pak není

bez dalšího skutečností, která by o tom jednoznačně vypovídala, neboť poškozený se mohl snažit z vozidla vyskočit či vyprostit sám a při tom pás uvolnit. Skutková věta trestního rozsudku o dané skutečnosti nic nevypovídá, stejně jako o tom, zda vozidlo vůbec bylo bezpečnostními pásy vybaveno. Rovněž tak vědomost poškozeného o absenci řidičského oprávnění je jen pravděpodobná. Odvolací soud uzavřel, že určující příčina vzniku škody spočívá v řízení vozidla prvním žalovaným bez řidičského oprávnění a navíc pod vlivem alkoholu. Vystříhal-li by se první žalovaný tohoto protiprávního jednání, ke vzniku škody by nedošlo; poškozený se na vzniklé škodě podílel v zásadě jen tím, že nasedl do vozidla, ačkoliv věděl, že jeho řidič před jízdou požil alkoholické nápoje. Míru spoluzavinění poškozeného proto stanovil v rozsahu 20 %.

Proti výroku rozsudku odvolacího soudu, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně změněn, podala druhá žalovaná dovolání, jehož přípustnost dovozuje z § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř. a které podává z důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) a odst. 3 o.s.ř.. Namítá, že odvolací soud, aniž doplnil či zopakoval dokazování, dovedl, že dosavadní řízení nedovoluje spolehlivě učinit závěr o nezapnutých bezpečnostních pásích; pokud krajský soud vycházel ze skutkových zjištění okresního soudu, jak uvádí ve svém rozsudku, žádné důkazy neopakoval a další dokazování nedoplňoval, nemohl dojít k opačnému závěru než okresní soud (poukazuje na své podání ze dne 8. 1. 2007 učiněné soudu, v němž navrhuje opakování a doplnění dokazování pro případ, že by se odvolací soud se skutkovými závěry soudu prvního stupně neztotožnil). Rovněž nesouhlasí se závěrem o míře spoluzavinění prvního žalovaného a poškozeného na vzniku škody, neboť poškozený nejenže porušil ustanovení § 415 obč. zák., porušil rovněž i ustanovení § 4 zákona č. [361/2000](#) Sb. Dovolatelka má za to, že nezvládnutí řízení řidičem nelze hodnotit jako převažující příčinu vzniku škody na zdraví poškozeného, neboť za situace, kdy je řidič pod vlivem alkoholu, nemá řidičské oprávnění ani potřebné zkušenosti, lze s vysokou mírou pravděpodobnosti očekávat, že nezvládne řízení v situaci poměrně standardní, natož za zhoršených podmínek viditelnosti a sjízdnosti; v tomto směru měl odvolací soud zvažovat míru spoluzavinění. Odvolacím soudem nebyla dostatečně doceněna také lehkovážnost počínání poškozeného. Navíc z provedeného dokazování jasně vyplynulo, že poškozený nebyl připoután bezpečnostními pásy, a to jak z výpovědi prvního žalovaného, tak ze znaleckého posudku MUDr. U. a MUDr. R., navíc též z protokolu o silničním provozu; předpoklad odvolacího soudu, že poškozený se například mohl snažit z vozidla vyskočit či vyprostit, nebo že se pás mohl uvolnit sám, nemá podklad ve spisovém materiálu. Považoval-li provedené důkazy o tom, zda poškozený byl připoután bezpečnostními pásy, za nezpůsobilé k prokázání tvrzení druhé žalované, měl dokazování doplnit o důkazy navržené druhou žalovanou před soudem prvního stupně, např. o důkaz znaleckým posudkem ohledně pohybu poškozeného ve vozidle s připoutáním a bez něj; obdobně mohl postupovat ohledně prokázání skutečnosti, zda vozidlo bylo bezpečnostními pásy vybaveno. Dovolatelka se domnívá, že úvaha soudu o tom, že poškozený se mohl v průběhu dopravní nehody z pásů vyprostit a z vozidla vypadnout tak, že by skončil na dně potoka pod vozidlem, se nezakládá ani na logické úvaze. Dopravní nehoda způsobená smykem pokračující několikerým otočením vozidla ve vzduchu s následným pádem do potoka trvá velice krátkou dobu, za kterou člověk není schopen reagovat způsobem předpokládaným odvolacím soudem. Z důkazů provedených listinami z trestního spisu lze logickou úvahou dojít k závěru, že v době nehody poškozený nebyl připoután. Jeho míra spoluzavinění na vzniku škody proto nemůže být podle dovolatelky ohodnocena pouze 20 % (dovolatelka odkazuje na ustálenou judikaturu, jež hodnotí spoluzavinění v obdobných věcech v rozmezí 40-50 %). Druhá žalovaná proto navrhuje, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalobce ve vyjádření k dovolání považuje rozsudek odvolacího soudu za správný. Podle žalobce nedošlo k porušení § 213 o.s.ř., neboť nelze jiné „hodnocení“ provedených důkazů ztotožnit s „jiným skutkovým zjištěním“. Krajský soud pouze vyvozuje jiné závěry z výpovědi prvního žalovaného, když ji hodnotí s přihlédnutím k ostatním důkazům, které jsou nepřímé. K naplnění dovolacího důvodu podle § 241a odst. 3 o.s.ř by muselo být prokázáno, že odvolací soud hodnotil i důkazy v řízení

neprovedené, které jsou podstatné pro hodnocení věci, nic takového se však nestalo. Určení míry odpovědnosti poškozeného v rozsahu 20 % je správné, když míru zavinění převážně žalobce vidí na straně řidiče vozidla, neboť poškozený se na způsobu jízdy nijak nepodílel. Navrhl proto dovolání zamítnout.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání bylo proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř. oprávněnou osobou - účastníkem řízení, dovolání projednal a rozhodl o něm podle dosavadních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 7. 2009 - srov. bod 12. Čl. II zákona č. [7/2009](#) Sb.) vzhledem k tomu, že dovoláním napadený rozsudek byl vydán dne 15. 1. 2007. Dospěl k závěru, že dovolání, z jehož obsahu vyplývá, že směřuje proti měnicímu výroku rozsudku odvolacího soudu ohledně 35.000,- Kč s příslušenstvím, je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř. a je i důvodné.

Nesprávné právní posouzení věci, které dovolatelka rovněž uplatňuje jako důvod dovolání [§ 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř.], může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

Podle § 441 obč. zák. byla-li škoda způsobena také spoluzaviněním poškozeného, nese škodu poměrně; byla-li škoda způsobena výlučně jeho zaviněním, nese ji sám.

Toto ustanovení směřuje k tomu, aby v rozsahu, v jakém se sám poškozený podílel na způsobení škody, nebyla dána povinnost k náhradě škody toho, kdo za ni odpovídá. Jde tedy o určení vzájemného vztahu mezi jednáním poškozeného a škůdce a stanovení podílu, jímž sám poškozený přispěl ke škodlivému následku. Zásadně se vychází z míry zavinění každého z nich a zvažovat je třeba veškeré příčiny vzniku škody, spočívající jak v jednání škůdce, tak v jednání poškozeného, a stejně jako u škůdce lze i u poškozeného brát v úvahu jen takové jednání, jež bylo příčinou (jednou z příčin) vzniku škody.

V dané věci jde o posouzení rozsahu spoluzavinění sourozence žalobce, D. P., který byl usmrčen dne 12. 3. 2005 při dopravní nehodě zaviněné prvním žalovaným za situace, kdy se za nepříznivých povětrnostních podmínek rozhodl v podnapilém stavu absolvovat jako spolujezdec cestu s řidičem, o němž věděl, že je rovněž pod vlivem alkoholu. Odvolacímu soudu lze přisvědčit v tom, že rozhodující příčinou vzniku škody bylo zcela neodpovědné počínání řidiče vozu, nicméně riziko dopravní nehody při řízení vozu podnapilou osobou při zhoršené sjízdnosti je natolik vysoké, že přístup usmrčeného spolujezdce, který se rozhodl za takových podmínek jízdu absolvovat, nelze hodnotit jinak než jako krajně riskantní. I když samozřejmě bez hrubého porušení právních povinností řidičem by ke škodnému následku nedošlo, jak dovozuje odvolací soud, zásadní podcenění nebezpečnosti situace poškozeným se rovněž přímo a významnou měrou podílelo na tom, že vedle havárie vozu samotného došlo i k poranění spolujezdce a ke ztrátě jeho života. Poškozený tím, že vědomě podstoupil jízdu vozidlem, které řídila osoba, o níž věděl, že její řidičské schopnosti jsou ovlivněny požitím alkoholu, podstatně přispěl ke vzniku škodlivého následku. Je tedy zřejmé, že podíl sourozence žalobce právě na této újmě je vyšší než jen 20% a limitně se může blížit až jedné polovině.

Protože je naplněn dovolací důvod, upravený v § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř., je dovolání důvodné; dovolací soud proto rozsudek odvolacího soudu v měnicím výroku ve věci samé a v závislých výrocích o nákladech řízení a poplatkové povinnosti zrušil (§ 243b odst. 2 věta za středníkem o.s.ř.) a věc mu v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení, aniž se zabýval dovolacími námitkami ohledně tvrzených vad v dokazování a hodnocení důkazů ke zjištění, zda byl spolujezdec připoután bezpečnostními pásy; tato okolnost není významná vzhledem k rozsahu spoluzavinění plynoucího již jen ze samotné účasti na jízdě.

Další články:

- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Poučení účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)